

Vergaderjaar 1986–1987 Nr. 103a

18 525

Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, houdende een herziene regeling met betrekking tot het gradenstelsel en in verband daarmee ook wijziging van de Overgangswet W.V.O

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 15 september 1987

Tijdens het mondeling overleg met de Vaste Commissie van Onderwijs en Wetenschappen d.d. 22 oktober 1985 over de praktische uitvoering van de wet van 4 juli 1985, waarbij een herziene regeling met betrekking tot het gradenstelsel tot stand is gebracht in de WVO en de Overgangswet WVO (Stb. '85, 408), heb ik na een daartoe gericht verzoek van de heer Van Boven toegezegd de commissie nadere informatie te zullen verstrekken over de mate waarin gedurende het schooljaar '85/'86 gebruik is gemaakt van de zogenaamde 5%-regeling (zie voor deze toezegging kamerstuk Eerste Kamer, vergaderjaar 1985–1986, 18 525, nr. 44 op pag. 3 onder de rubriek «Grensoverschrijdingen tussen het eerste- en tweedegraadsgebied»). De 5%-regeling houdt in dat aan dagscholen voor voortgezet onderwijs waarbinnen zowel eerstegraads als tweedegraads lessen voorkomen – dit zijn dus dagscholen voor h.a.v.o. en v.w.o. – *zonder* goedkeuring van de betrokken inspecteur gedurende ten hoogste één schooljaar aan leraren die tweedegraads bevoegd zijn, eerstegraads lessen kunnen worden opgedragen, mits

– het aantal aan betrokkenen opgedragen lessen niet groter is dan 14/29 van zijn betrekkingssomvang en

– het totaal aantal aldus aan tweedegraads bevoegde docenten toegekende eerstegraads lessen in het desbetreffende schooljaar niet groter is dan 5% van het totale aantal eerstegraads lessen dat in dat jaar bij de school wordt gegeven.

Nagegaan is hoe de 5%-regeling in het schooljaar '85/'86 heeft gewerkt. De bevindingen zijn neergelegd in een tweetal bijlagen, die bij deze brief zijn gevoegd. De in deze bijlagen verwerkte gegevens zijn ontleend aan een door de inspectie uitgevoerde inventarisatie inzake het aantal onderbevoegd opgedragen lessen. Voor de goede orde zend ik u ook dit basismateriaal hierbij toe. Gezien de omvang daarvan alsook met het oog op het feit dat de daarin opgenomen gegevens op zichzelf weinig houvast bieden, lijkt het mij niet zinvol dit materiaal als aparte bijlage bij deze brief op te nemen. Wel zouden m.i. de leden van uw Commissie desgewenst de beschikking moeten kunnen hebben over de basisgegevens.

Ik verzoek u daarom deze ten behoeve van hen ter inzage neer te leggen op de griffie.

De verkregen gegevens zijn als volgt in beide bovengenoemde bijlagen verwerkt.

Bijlage 1 bevat de volgende onderdelen:

- het totale nominale aantal onderbevoegd gegeven lessen per vak bij alle scholen die bij de inventarisatie betrokken waren, gezamenlijk;
- het aantal onderbevoegd gegeven lessen per vak als onder 1, maar dan uitgedrukt in een percentage van alle onderbevoegd gegeven lessen in alle vakken gezamenlijk;
- het aantal onderbevoegd gegeven lessen per 1000 lessen per vak (deze gegevens hebben uitsluitend betrekking op de 416 scholen waarvan het totaal aantal eerstegraads lessen bekend was);
- per percentage van alle eerstegraads lessen bij de scholen, dat onderbevoegd is gegeven (ook deze gegevens hebben alleen betrekking op de onder 3 genoemde 416 scholen).

In bijlage 2 is per vak uitgewerkt bij hoeveel scholen 15 of meer lessen onderbevoegd werden gegeven.

De bijlagen leiden tot de volgende conclusies:

1. Aan 61% van de dagscholen voor h.a.v.o. en v.w.o. zijn in het cursusjaar 1985-1986 onderbevoegd lessen opgedragen.
2. Het gemiddelde percentage van de eerstegraadsformatie van de scholen waaraan onderbevoegd lessen opgedragen waren, dat al dan niet in het kader van de 5% regeling onderbevoegd gegeven is, bedraagt 2,28%. Gemeten over de eerstegraadsformatie van het totale scholenbestand dagscholen voor h.a.v.o. en v.w.o. is het percentage 1,40%.
3. In vrijwel alle vakken wordt onderbevoegd lesgegeven, echter het aandeel van de talen en de economische vakken tezamen bedraagt bijna driekwart van alle onderbevoegd gegeven lessen. Hierbinnen hebben Engels, Nederlands, economie, economie 1 en economie 2 het grootste aandeel (respectievelijk 13,3%, 10,8%, 9,9%, 8,2% en 7,5% van het totaal onderbevoegd gegeven lessen).
4. In de bijlage 1 onder 3b weergegeven tabel (aantal scholen per percentage onderbevoegd gegeven lessen) is te zien dat in een aantal gevallen het aantal onderbevoegd gegeven lessen de 5% overstijgt. Dit komt omdat er naast de regeling zoals verwoord in artikel I-R411 van het Rechtspositiebesluit onderwijspersoneel ook nog een andere oorzaak is voor het onderbevoegd geven van lessen, nl. het bij een vacature niet kunnen aantrekken van adequaat bevoegd personeel¹. Hoe groot het aandeel van deze laatste groep is valt aan de hand van de inventarisatie zoals die heeft plaatsgevonden niet te zeggen.
Wel kan een schatting worden gemaakt van het minimum aandeel van deze groep (incl. doorwerking van vorige jaren).
Redelijkerwijs kan worden verondersteld dat wanneer er 15 of meer lessen in een vak (ofwel meer dan een halve normbetrekking) onderbevoegd gegeven worden, dit veroorzaakt wordt door problemen bij het werven van adequaat bevoegde leerkrachten. Dit betreft een minimumschatting, daar het ook voor zal komen dat een school voor een vacature van b.v. 8 uur geen adequaat bevoegde docent kan vinden. Het betreft hier 64 gevallen (waarvan ruim 90% bij de talen en de economische vakken), met tezamen 1238 lessen (bijlage 2).
5. Houdt men rekening met hetgeen onder 4. gesteld is, d.w.z. brengt men de 1238 lessen in mindering op het totaal aantal onderbevoegd gegeven lessen, dan wordt het maximum aantal onderbevoegd gegeven lessen in het kader van de 5%-regeling opgedragen 1,7% van het totaal aantal lessen in de bovenbouw van de 312 scholen waaraan onderbevoegd lessen waren opgedragen; gemeten over alle 510 scholen uit de inventarisatie wordt het percentage van 1,0% van het aantal lessen gegeven in de bovenbouw (dit t.o.v. de 2,28% en de 1,40% zoals onder 2) genoemd.

¹ Art. I-R411 gaat alleen over de verdeling van de lessen over het zittend personeel.

Op basis van het vorenstaande kom ik tot de slotsom dat van de 5%-regeling over het geheel genomen betrekkelijk weinig gebruik hoeft te worden gemaakt. De inventarisatie wijst uit dat de regeling voldoende ruimte biedt aan dagscholen voor h.a.v.o. en v.w.o. om de lesroosterproblematiek op te vangen.

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

Bijlagen: (ter inzage gelegd op de griffie van de eerste Kamer)

- telformulieren inspectie
- bijlage 1 (onderbevoegde lessen)
- bijlage 2 (15 of meer onderbevoegde lessen per vak)